

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sabina Kärr

Etiska regler inom revision

Hur fungerar det i praktiken?

Företagsekonomi
2016

ABSTRAKT

Författare	Sabina Kärr
Lärdomsprovets titel	Etiska regler inom revision: Hur fungerar det i praktiken?
År	2016
Språk	svenska
Sidantal	43 + 1 bilaga
Handledare	Niklas Kallenberg

Eftersom revisorer handskas med konfidentiell information har jag valt att undersöka hur de behandlar informationen på ett etiskt sätt. Syftet med lärdomsprovet är att undersöka de etiska reglerna inom revisionen och hur revisorerna upplever och använder sig av reglerna i praktiken.

I arbetets teoretiska del kommer det att redogöras allmän information om revision i Finland. Revisionens innehåll kommer att behandlas samt hur man blir revisor i Finland. Den teoretiska delen avslutas med de etiska reglerna inom revision närmare som baserar sig på den finländska revisionslagen samt de tillhörande internationella standarderna.

Arbetets empiriska del består av tre intervjuer med revisorer från Österbotten. Undersökningen är därmed gjord med en kvalitativ metod. Resultatet visar att revisorerna anser att de etiska reglerna är viktiga och berör allt de gör. Dock framkommer det att revisorerna ganska automatiskt följer de etiska regler utan att behöva lägga ner desto mer tid eller tanke på reglerna.

ABSTRACT

Author	Sabina Kärr
Title	Ethic rules in auditing: How it works in practice?
Year	2016
Language	Swedish
Pages	43 + 1 Appendic
Name of Supervisor	Niklas Kallenberg

Due to the fact that auditors handle a lot of confidential information, I have chosen to examine how they should handle the information in an ethical way. The purpose of my thesis is to examine the ethical rules in auditing and also to examine how auditors use the ethical rules in practice.

In the theoretical part I will clarify general information about auditing in Finland. The theory also includes the content of the audit and describes how to become an auditor in Finland. The ethical rules will also be clarified, which are based on the Finnish law of auditing and the belonging international standards.

The empirical study contains interviews with three different auditors from Ostrobothnia, which means that the study is based on a qualitative research. According to the result of my study, auditors believe that the ethical rules are important and are a part of their daily work. The fact that the ethical rules are naturally followed by the auditors will be shown in the result of the thesis.

INNEHÅLL

ABTRAKT

ABSTRACT

1	INLEDNING	8
1.1	Problemområde	8
1.2	Syfte	9
1.3	Avgränsning	9
1.4	Metod	9
2	ALLMÄNT OM REVISION	10
2.1	Allmänna bestämmelser och skyldigheter vid revision	10
2.2	Revisionens innehåll	12
2.3	Hur blir man revisor	13
2.3.1	GR-revisor	13
2.3.2	CGR-examen och OFGR-examen	14
2.4	Revisionssed	15
2.5	IESBAs etikkod	16
3	ETISKA REGLER	17
3.1	Varför ska man studera etik inom redovisning?	17
3.2	Revisorns skyldighet till allmänheten	18
3.3	Revisorns tystnadsplikt	18
3.4	Revisorns oberoende ställning och jäv	20
3.5	Integritet och objektivitet	22
3.6	Upprätthålla professionell yrkeskunskap	23
4	EMPRIRI	25
4.1	Forskningsmetod	25
4.2	Intervju	26
4.3	Revisor A	27
4.4	Revisor B	29
4.5	Revisor C	32
5	ANALYS OCH SLUTDISKUSSION	36
5.1	Sammanfattning av intervjuerna	36

5.2 Rehabilitering och validitet	40
6 AVSLUTNING	42
KÄLLOR	44

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

BILAGA 1. Intervjufrågor

LISTA ÖVER FÖRKORTNINGAR

IESBA International Ethics Standards Board for Accountants

IFAC International Federation of Accountants

ISA International Standards on Auditing

PRS Patent- registerstyrelsen

1 INLEDNING

Enligt den finländska revisionslagen är företag som uppfyller vissa krav skyldiga att förrätta revision. För mindre företag tillämpas revision lika som för större, men är dock inte en skyldighet. (Arbets- och näringsministeriet, 2014)

En revisors uppgift är att granska företagets bokslut och i en eventuell verksamhetsberättelse redogöra att bokslutets uppgifter är korrekta och tillräckliga. Detta innebär att revisionsberättelsen ska säkerhetsställa att företagets bokföring är lag-enlig och korrekt och därmed öka bokslutets trovärdighet. För att en revisor ska behålla sin trovärdighet ska han upprätthålla en god revisionssed, vilket innebär att han bör följa de etiska regler och normer som finns. Revisorn bör följa de etiska regler som finns i revisionslagen samt de internationella standarder som finns. (Korkeamäki, 2008 : 9-12)

I detta lärdomsprov har jag valt att undersöka vilka etiska regler en revisor bör känna till och följa. Jag har även valt att undersöka hur de etiska reglerna följs i praktiken. I den teoretiska delen behandlas den finländska revisionslagen samt de internationella standarder och undersöks genom intervju av revisorer.

1.1 Problemområde

Enligt den finländska revisionslagen hör det till varje revisors skyldighet att följa revisionsseden, vilket innebär att han ska följa de yrkesetiska principerna. Dock är de yrkesetiska reglerna inte så specificerade i revisionslagen, utan revisorer bör utöver lagen känna till de etiska reglerna som finns i internationella standarder. I detta lärdomsprov har jag valt att fokusera på följande frågor:

- Vilka etiska regler bör en revisor känna till och följa?
- Hur följs de etiska reglerna i praktiken?

1.2 Syfte

Syftet med detta lärdomsprov är att undersöka de etiska reglerna i revisionslagen och i internationella standarder och hur revisorer upplever och använder de etiska reglerna i praktiken.

1.3 Avgränsning

Jag kommer att avgränsa mitt lärdomsprov till finländska revisorer i Österbotten. Teoridelen kommer jag främst att basera på revisionslagen samt IESBAS Code of Ethics.

1.4 Metod

I lärdomsprovets teoretiska del kommer jag att främst behandla allmän information om revision. Enbart den finländska revisionslagen och de tillhörande reglerna för revision i Finland kommer att behandlas.

Till den empiriska delen kommer jag att använda mig av en kvalitativ metod. Jag kommer att behandla tre intervjuer med revisorer från Österbotten. Dock kommer jag inte göra någon skillnad på vilken typ av revisorsexamen de har, utan koncentrera lärdomsprovet på de etiska reglerna som gäller för alla revisorer. Jag kommer att undersöka hur de etiska reglerna behandlas i praktiken och om revisorerna anser det finns några problem med de etiska reglerna.

Till mitt lärdomsprov har jag använt mig av tryckt litteratur, artiklar, nätsidor, den finländska lagstiftningen samt internationella standarder. Jag har använt mig av både finländska och internationella källor.

2 ALLMÄNT OM REVISION

Revision innebär att revisorn granskar företagets bokföring, bokslut, administration och verksamhetsberättelse under räkenskapsperioden. Utgående från den information revisorn fått från bokföringen, bokslutet och verksamhetsberättelsen skall revisorn upprätta en revisionsberättelse. (Arbets- och näringsministeriet, 2014)

I detta kapitel kommer jag att behandla den finländska revisionslagen och de tillhörande lagar som den lagstadgade revision grundar sig på. Jag kommer redogöra för de allmänna bestämmelserna och skyldigheter vid revision samt revisionens innehåll. Utöver detta kommer jag klargöra hur man blir revisor i Finland samt vad god revisionssed innebär för revisorer. De etiska reglerna grundar sig på revisionslagen och internationella standarder och i detta kapitel kommer jag kort beskriva en av de viktigaste internationella standarder för etiska regler.

2.1 Allmänna bestämmelser och skyldigheter vid revision

Den första revisionslagen trädde i kraft år 1995, vilket betyder att revisionslagens historia är relativt kort. EU-lagstiftningen och andra internationella normer förnyas med jämna mellanrum. Den nuvarande revisionslagen i Finland trädde i kraft 1.1.2016 och har förnyats i takt med EU:s lagstiftningar. Företag som förrättar revision ska välja revisorer i enlighet med revisionslagen, bokföringslagen och den lag som gäller för företagsformen i fråga. Dock är mindre företag inte skyldiga att upprätta revision. (Arbets- och Näringsministeriet, 2014, Korkeamäki, A-M, 2008 : 10)

Företag är enligt lag skyldiga att förrätta revision om företaget uppfyller två av dessa tre villkor:

- Balansomslutningen överskrider 100 000€
- Omsättningen eller en motsvarande avkastning överskrider 200 000€
- Antalet anställda är i genomsnitt fler än tre

Ovanstående krav baserar sig på den föregående räkenskapsperioden samt den avslutade räkenskapsperioden. I företag vars huvudsakliga bransch är ägande och hantering av värdepapper ska en revisor alltid väljas. Även i företag som har ett betydande inflytande över den driftmässiga och finansiella styrningen av ett intresseföretag ska revision upprättas. Ett företag som enligt lag inte är skyldig att upprätta revision kan i bolagsordningen, bolagsavtalet eller stadgarna bestämma om val av revisor, vilket innebär att företaget då är skyldig att upprätta revision. (Företagsfinland 2015, L 18.9.2015/1141 kap 2, § 2; L 30.12.1997/1336 kap 1, 8§)

Revisorer kan arbeta enskilt i egna företag eller i revisionssammanslutningar som t.ex. KMPG OY AB, en revisionssammanslutning som finns i flera finländska städer. I lagen finns det anvisningar om hur revisorn och företaget bör göra beroende på om de väljer en enskild revisor eller revisionssammanslutning. Ifall företaget anlitat en revisor som inte hör till en revisionssammanslutning, bör företaget också anlita en revisionssuppleant. Om företaget anlitat en revisionssammanslutning att upprätta revision, är denna skyldig att meddela företaget vilken revisor som bär det huvudsakliga ansvaret för revisionen. (KMPG OY AB, 2016, L 18.9.2015/1141, kap 2, § 3, § 7)

En koncerns moderföretags skyldighet att förrätta revision fastställs på samma vis som för andra företag, om de villkor uppfylls som omnämnts tidigare i detta kapitel. Om moderföretaget upprättar revision blir dotterbolaget skyldig att välja en av moderbolagets revisorer till dess revisor. Dock kan undantag göras, men enbart av skäl原因. (L 18.9.2015/1141, kap 2, § 6)

Om ett företag inte valt revisor enligt revisionslagen (eller någon annan lag) är då PRS (Patent- och registerstyrelsen) skyldiga att ordna en revisor åt företaget i fråga. Även om ett företag valt en revisor som inte har behörighet eller om en föreskrift i bolagsavtalet, stadgarna eller bolagsordningen iakttagits. Den som valt revisorn kan under mandattiden avskeda revisorn, dock behövs då en skäl原因. Om en revisor avsätts ska den som avskedat revisorn ge en redogörelse till Revisionstillsynen som finns vid PRS. En revisor kan även under mandattiden lämna

sitt uppdrag om han meddelar företaget om sin avgång och ger en redogörelse till Revisionstillsynen. För att en revisor ska kunna avgå bör han ha en grundad anledning. (L 18.9.2015/1141, kap 2, § 8, kap 7 § 1)

2.2 Revisionens innehåll

Revision innebär en granskning av ett företags bokföring, bokslut och verksamhetsberättelse under företagets räkenskapsperiod. Genom att upprätta revision kan ett företag säkerhetsställa att bokföringen är korrekt och lagenlig. Revisionen ska höja säkerheten att bokslutet är lagenligt, men detta innebär inte att det alltid har fullständig säkerhet. Revisionen ska utföras med professionell skepticism eftersom revisorn ska granska bokslutet för att undersöka om bokslutet är lagenligt. Professionell skepticism innebär att revisorn ska kritiskt granska och utvärdera bokslutet. Meningen med professionell skepticism är att minska risken att revisorn inte upptäcker fel i bokföringen. Revisorn ska upprätthålla den professionella skepticismen under hela revisionen genom att vara uppmärksam mot bevis i bokföringen som motsäger bevis som tidigare blivit mottaget och omständigheter som kan indikera bedrägeri. Enligt ISA 200, som är en internationell standard för revision bör revisorn även undersöka om bokföringens dokument är tillförlitliga. Om det finns tvivel på tillförlitligheten hos dokumenten är revisorn skyldig enligt ISA 200 att undersöka detta. (Suomen tilintarkastajat, 2015, Tomperi 2009: 9, KHT-yhdistys, 2008: 213)

Ett trovärdigt bokslut och resultat kan vara betydande för företagets ägare och styrelse. Det kan även påverka företagets intressegrupper såsom externa finansiärer, investerare, anställda och myndigheter. Eftersom revisionsberättelsen är en offentlig handling är det en av revisorns mest betydande uppgift. (Arbets- och näringsministeriet, 2014)

Efter att revisorn reviderat företagets bokslut och bokföring, ska revisorn skriva en revisionsberättelse som ska innehålla information om bokslutet och om verksamhetsberättelsen följt bokföringslagen och andra bestämmelser. Revisionsberättelsen ska även ge information om bokslutet och verksamhetsberättelsen ger en rättvis bild av företagets resultat och dess ekonomiska situation. Revisorn ska

även bekräfta att uppgifterna de fått från bokslutet och verksamhetsberättelsen är felfria. Om revisorn under revision upptäcker att någon inom företaget gjort sig skyldig till en handling eller försummelse, som kan leda till skadeståndsskyldighet, är revisorn tvungen att ange detta i revisionsberättelsen. Detta gäller även om någon har brutit mot en lag företaget bör följa eller för företagets bolagsavtal, bolagsordning eller stadgar. När revisionen är klar, ska revisorn göra en anteckning om detta och i den ska han hänvisa till revisionsberättelsen. En revisionsberättelse ska vara daterad och ha underskrift. (L 18.9.2015/1141, kap 3, § 4, § 5; Suomen tilintarkastajat, 2015)

Revisionsberättelsen ska lämnas till styrelsen minst två veckor före bokslutet ska läggas fram för fastställelse. Utöver revisionsberättelsen kan revisorn göra ett protokoll där han påpekar omständigheter som inte framkommer i revisionsberättelsen. Detta revisionsprotokoll ska lämnas till det organ som har hand om företagets förvaltning. Protokollet ska tas till behandling av organet utan dröjsmål och organet ska även förvara protokollet på ett säkert sätt. (L 18.9.2015/1141, kap 3 § 6. § 7)

2.3 Hur blir man revisor

I och med att lagen uppdaterades 1.1.2016 har även systemet för revisorsexamen förändrats. Titlarna för revisorsexamen har ändrats. Grundexamen för revisorer heter idag GR-examen, tidigare GRM-examen. GRM-revisor står ursprungligen för godkänd räkenskapsman. CGR-examen har inte bytt namn, däremot heter OFR-examen idag OFGR-examen. En CGR-examen står ursprungligen för ”av Centralkammaren godkänd revisor”. (Patent och registerstyrelsen, 2016, Revisionsnämnden)

2.3.1 GR-revisor

För att kunna bli en GR-revisor, vilket innebär att man har grundexamen inom revision bör man uppfylla vissa krav som finns i revisionslagen. För att få ta grundexamen bör personen:

- Inte vara försatt i konkurs

- Inte ha näringsförbud
- Vara myndig
- Inte ha visat sig olämplig för revisorsuppdrag genom sin verksamhet
- Har avlagt högskoleexamen eller ha minst sju års erfarenhet inom branschen
- Genomfört de studier i redovisning samt juridik som revisorsuppdraget förutsätter
- Ha minst tre års praktisk erfarenhet av revision, bokslut eller granskning av motsvarande kalkyler eller 15 års erfarenhet av yrkesuppgifter inom redovisning, finansiering och juridik
- Ha ett godkänt resultat i GR-examen och avgett en revisorsförsäkran inför domstolen

Det är PRS som har hand om revisorsexamen och GR-examen hålls en gång om året. (L 18.9.2015/1141, kap, 6 § 2, Patent- och Registerstyrelsen, 2016)

2.3.2 CGR-examen och OFGR-examen

När man avlagt GR-examen kan man fortsätta att utbilda sig inom revision och kan då avlägga en CGR-examen. Denna examen innebär att revisorn kan specialisera sig på större och internationella företag. För att bli en CGR-revisor bör man uppfylla de villkor som hör till GR-revisorn och:

- Avlagt högre högskoleexamen eller ha minst fem års erfarenhet som GR-revisor eller minst sju års erfarenhet av yrkesuppgifter inom juridik, finansiering och redovisning
- Fått godkänt i CGR-examen

OFGR-examen innebär att man specialiserar sig på revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomi. En OFGR-examen är i kraft fyra år och för att få denna examen bör man ha en godkänd GR-examen samt:

- Högre högskoleexamen eller minst fem år erfarenhet som GR-revisor eller minst sju års erfarenhet av finansiering, juridik och redovisning

- Genomfört de studier som krävs för att man skulle kunna jobba som revisor inom den offentliga förvaltningen eller minst ett och ett halvt års erfarenhet av uppgifter inom den offentliga förvaltningen och ekonomin
- Fått en godkänd OFGR-examen

För att en CGR- och OFGR-revisor ska ha behörighet att jobba som revisor inom EU ska revisorn ingått ett avtal om ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet. Utöver detta bör även revisorn genomgå ett behörighetsprov med godkänt resultat. PRS håller även CGR- och OFGR examen. (L 18.9.2015/1141, kap 6, § 3; Patent och registerstyrelsen, 2016)

2.4 Revisionssed

I revisionslagen finns bestämmelser på hur en revisor ska gå till väga för att följa den yrkesetiska principen. Detta innebär enligt lagen att en revisor ska utföra sina uppgifter med omsorg, objektivitet, integritet och yrkeskunskap. För att en revisor ska behålla sin titel krävs det enligt lag att han upprätthåller sin yrkeskunskap. Utöver de etiska reglerna är revisorn skyldig att följa den revisionssed som nämns i lagen. Enligt revisionslagen innebär en god revisionssed att revisorn ska följa de anvisningar som bolagsmännen, bolagsstämman eller andra motsvarande organ ger. Dock bör dessa anvisningar följa lagen, bolagsavtalet, stadgarna, bolagsordningen, internationella revisionsstandarder, god revisionssed eller de yrkesetiska principerna. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 1-3)

Pekka Virtamo skriver i artikeln ”Hyvä tilintarkastustapa” (God revisionssed) att begreppet god revisionssed innebär god bokföringssed och yrkeskunskap och att revisorer ska utföra revision på ett professionellt vis som grundar sig på yrkesmässiga metoder och tillvägagångssätt, som därmed leder till att revisionsuppgiften utförs med god revisionssed. Enligt artikeln hör även grundläggande yrkesetiska principer såsom objektivitet, omsorg och tystnadsplikt till god revision. De yrkesetiska principerna styrs av den internationella revisionsförbundet IFACs etiska regler. (Hyvä tilintarkastustapa, Pekka Virtamo, 1.9.2015)

2.5 IESBAs etikkod

IFAC är en internationell organisation som jobbar för att tjäna det allmänna intresset genom att utveckla och öka yrkeskunskapen för revisorer. Genom att utveckla standarder främjar och utvecklar de den internationella revisionsstandarden. De har bland annat gett ut internationella standarder om utbildningsstandarder, bokföring och etiska regler. IFAC har gett ut IESBAs Code of Ethic som är en handbok om etiska standarder som bokförare och revisorer bör följa. IESBA står för International Ethics Standards Board for Accountants och denna handbok för etiska regler tillämpas i 130 länder runtom i världen. Enligt IESBAs Code of Ethics skall en bokförare följa några grundläggande principer såsom integritet, opartiskt handlande, professionell kompetens, professionellt beteende genom att följa de direktiv som finns samt upprätthålla och respektera tystnadsplikten. (IESBAs etikkod, 2015)

3 ETISKA REGLER

Eftersom en revision ger trovärdighet åt företagets bokföring och bokslut är det viktigt att en revisor följer en god revisionssed. Till en god revisionssed hör det enligt lag att man följer de yrkesetiska principerna. Dessa yrkesetiska principer kan man hitta i lagen samt i internationella standarder och bör följas för att revisorns trovärdighet ska hålls. (Korkeamäki, 2008 : 9-12)

I detta kapitel kommer jag att behandla de etiska reglerna inom etik såsom tystnadsplikt, oberoende, integritet och objektivitet. Till de etiska reglerna hör även upprätthållande av revisorns yrkeskunskap som kommer behandlas i detta kapitel, samt de krav på upprätthållande av yrkeskunskap som en revisor har i Finland. Jag kommer även att redogöra varför man bör studera etik inom redovisning samt vilka skyldigheter en revisor har till allmänheten.

3.1 Varför ska man studera etik inom redovisning?

I den andra upplagan av Accounting Ethics beskrivs fem olika orsaker till varför bokförare bör studera etiska regler. Trots egna uppfattningar om moral och etik är det givande för alla att studera etik eftersom vissa individuella moraliska uppfattningar om komplicerade fall kan vara för grundläggande och kortsiktiga. Vid ett sådant fall kan studier om etik och moral underlätta, eftersom de kan följa de principer som finns. I vissa situationer kan det vara svårt att avgöra vilka etiska principer man ska följa och då kan studier i etiska regler ge en bättre insikt om hur man ska gå tillväga. (Duska B, Duska R, Ragatz, 2011 : 36-38)

En annan orsak till varför man bör studera etik är att individuella åsikter kan ändras. Den etiska uppfattningen kan förändras med tiden och genom studier i etik kan man lättare hålla kvar vid rätt etisk uppfattning. Ytterligare en orsak är att man lättare förstår innebörden och om man ska hålla kvar vid de etiska och moraliska principer man redan har. Detta kan t.ex. underlätta vid situationer som kan påverka ens professionella ansvar och skyldigheter och underlätta vid beslut om hur man ska gå tillväga. Ytterligare en orsak till varför man bör studera etik är för att hitta de etiska regler som bör följas och förstå varför och hur man ska gå till-

väga i komplicerade etiska situationer. Vid komplicerade situationer underlättar studier om etiska regler och kan ge en god grundläggande vägledning om hur man ska gå tillväga. (Duska, 2011 : 36-38)

3.2 Revisorns skyldighet till allmänheten

När en revisor påbörjar sitt arbete med revisionen står han inför en svår lojalitetskonflikt, att avgöra till vem det slutgiltiga uppdraget hör. Kunden, som betalar revisorns räkning, eller till allmänheten? (Duska, 2011 : 117)

Under den senaste tiden har revisorns granskning av bokförarens arbete blivit allt viktigare för allmänheten. Speciellt för företags potentiella kunder, banker eller andra potentiella lånegivare. För dessa är det viktigt att det finns en process som bekräftar företagets boksluts trovärdighet och denna bekräftelse kan de få av företagets revisor. Detta innebär att revisorns primära uppdrag är att ge en garanti till företagets bokslut till allmänheten, trots att det är revisorns uppdragsgivare som betalar hans räkning. (Duska, 2011 : 116-118)

3.3 Revisorns tystnadsplikt

Revisorns tystnadsplikt är en viktig del av revisionen både för kunden och för revisorn själv, eftersom det är en försäkran att sekretessen upprätthålls. Numera, efter att revisionslagen förnyats år 2016, ska tystnadsplikten också skydda kunden och den tredje parten. Tystnadsplikten innebär en försäkran mot eventuella skador som kan uppkomma om konfidentiell information läcker ut. Utöver detta är sekretessen även till för att revisorns och kundens arbetsro ska undgå eventuella arbetsstörningar. (Horsmanheimo, Steiner 2016 : 344-345)

Enligt den finländska revisionslagen får revisorn eller revisorns biträde inte avslöja konfidentiell information till någon utomstående som han fått tillkännedom under revisionen. Revisorns biträde har samma skyldigheter som revisorn gällande tystnadsplikten, men revisorns biträdes lagliga rätt att uttrycka sig om konfidentiell information är mer begränsad än revisorns. Om revisorn använder sig av en sakkunnig fastställs hans tystnadsplikt av andra lagar, men i huvudsak enligt strafflagen, eftersom bestämmelser om detta saknas i revisionslagen. Om en per-

son beaktas som sakkunnig eller biträde, avgörs från fall till fall. I allmänhet betraktas en person som hör till revisorns team och är under revisorns ansvar och utför betydande uppgifter för revisionen som revisorns biträde. (L 18.9.2015/1141, kap 4. Horsmanheimo mfl. 2016 : 346)

Det finns vissa undantag när tystnadsplikten inte gäller. Detta är om revisorn kan ge ett utlåtande med stöd av lagen t.ex. om bokföringen strider mot den finländska lagstiftningen har revisorn rätt till att bryta tystnadsplikten och göra en anmälan till myndigheter. Om ägaren/ägarna till det företag som revisorn granskat gett sitt samtycke, får tystnadsplikten också brytas och revisorn får avslöja konfidentiell information. Tystnadsplikten gäller inte heller om informationen redan kommit till allmän kännedom eller om de enligt lag har rätt till informationen, t.ex. som domstolar eller någon annan myndighet. Om revisorn misstänker brott mot lag eller någon myndighetsföreskrift har revisorn rätt att bryta tystnadsplikten och göra en anmälning till myndigheten. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 8.)

Revisorns informationsskyldighet till myndigheter kan vara passiv eller aktiv. Det vanligaste är att revisorn ger informationen passivt. En passiv situation att bryta mot tystnadsplikten är om t.ex. myndigheterna kontaktar revisorn för att få information om bokföringen. Om en myndighet med stöd av lag ger ett utlåtande eller beslut att revisorn får utlämna konfidentiell information, får han bryta mot tystnadsplikten. Dock bör revisorn försäkra sig om att myndigheterna har laglig rätt till den information de begär. Den information som revisorn överlämnat till myndigheterna ska även behandlas som konfidentiell eftersom huvudregeln är att också myndigheterna är bundna till tystnadsplikten. Aktiv informationsskyldighet innebär att revisorn är skyldig att anmäla direkt till myndigheterna utan att de begär om information. Om revisorn upptäcker spår av penningtvätt eller finansiering av terrorism är han skyldig att göra en anmälan till myndigheterna. Även finansinspektionens tillsynsobjekt såsom kreditinstitut, försäkringsbolag, banker, pensionsfonder m.m. är skyldiga att anmäla till Finansinspektionen om upptäckta felaktigheter eller omständigheter. (Horsmanheimo mfl. 2016 : 354-355)

Utöver den finländska lagen bör även revisorer följa de etiska regler som gäller för tystnadsplikten. Finländska revisorer bör följa de etiska regler som bland annat finns i IESBAs Code of Ethic. I denna handbok beskrivs tystnadsplikten som revisorns skyldighet att respektera sekretessen och därför inte lämna ut konfidentiell information till någon utomstående eller använda informationen till personlig fördel. (IESBAs etikkod, 2015)

En revisor bör vara uppmärksam på att inte avslöja konfidentiell information omedvetet till någon utomstående, speciellt inte till en närstående eller nära affärspartner. Enligt IESBA hör även till revisorns uppgift att försäkra sig om att hans personal och den sakkunnige, som har tillgång till den konfidentiella informationen respekterar och upprätthåller tystnadsplikten. När relationen mellan revisorn och kunden avslutas, bör revisorn tänka på att tystnadsplikten inte upphör. Detta innebär att revisorn har rätt att använda sig av den erfarenhet han fått från tidigare kunder, men får inte avslöja den konfidentiella information som han tagit emot. I IESBAs handbok beskrivs även vilka faktorer som ska beaktas om konfidentiell fakta ska lämnas ut. De faktorer som revisorn ska tänka på är t.ex. om informationen är relevant och kan styrkas eller använda sin yrkeskunskap för att bedöma vilken information som ska lämnas ut. Revisorn bör även tänka på vilka skador som utlämnande av information kan bidra till och undersöka vem som är den rätte mottagaren av informationen. (IESBAs etikkod, 2015)

Utöver Revisionslagen och IESBAs Code of Ethic ska revisorn även följa Strafflagen kap 30 § 5 Brott mot företagshemligheter. Enligt § 5 ska en revisor inte utlämna information han fått tillgång till genom sitt arbete till någon annan eller sin egen ekonomiska fördel. Om en revisor utnyttjar konfidentiell information för ekonomisk fördel är detta straffbart enligt Strafflagen. Vid brott mot tystnadsplikten kan en revisor dömas till böter eller högst ett års fängelsestraff. (L 19.12.1889/39 kap 30, § 5, kap 38 § 1)

3.4 Revisorns oberoende ställning och jäv

Revisorns oberoende är tillsammans med tystnadsplikten känt som revisionens grundpelare och är ett centralt begrepp inom revision. Oberoende är en naturlig

del av revision och kravet på oberoendets genomförande kräver inte omfattande åtgärder. Att revisorn arbetar oberoende är en försäkran till att han även arbetar opartiskt. (Horsmanheimo mfl. 2016 : 280-281)

I den finländska revisionslagen finns bestämmelser om revisorns oberoende ställning och jäv. När en revisor utför revision ska han ha en oberoende ställning vilket innebär att revisorn inte får ha någon relation till företaget han gör reviderar. Enligt § 7 kap 4 i revisionslagen är en revisor inte oberoende om revisorn sköter företagets bokföring, är anställd av företaget eller har direkt eller indirekt äganderätt till företaget. Revisorn får inte heller vara nära släkt eller gift med den person som sköter företagets bokföring, har äganderätt i företaget eller vara med i företagets ledning. Om revisorn, efter han tagit emot revisionsuppdraget, får äganderätt i företaget ska han inom skälig tid avstå från äganderätten eller revisionsuppdraget. Även det arvode som revisorn får för att utfärda revision kan påverka revisorns oberoende. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 7, Europaparlamentets råd och direktiv 2006/43/EG, kap 11, Tomperi 2009: 10)

Om revisorn blir tillfrågad till ett revisionsuppdrag som inte har förutsättningar för oberoende verksamhet, ska han avstå från detta uppdrag. Dock behöver inte revisorn avstå från uppdraget om revisorn har vidtagit åtgärder som gör att oberoende inte är betydande eller om de faktorer som utgör oberoende kan anses som betydelselösa. I bl.a. sådana revisorsuppdrag där revisorn har en nära relation till någon i företaget eller ekonomiskt eller annat intresse i företaget bör revisorn vidta åtgärder för att trygga oberoendet. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 6)

Om revisorn inte tolkas som oberoende för revisionsuppdraget ska han enligt IESBAs Code of Ethic vidta åtgärder för att minska eller avlägsna oberoendet. Detta kan revisorn göra genom att bl.a. avstå från uppdraget, diskutera med någon högre uppsatt inom revisions- eller bokföringsföretaget samt med företagets styrelse. Om revisorn har en ekonomisk relation med företaget bör han avsluta den före han påbörjar revisionsuppdraget. (IESBAs etikkod, 2015)

Inom revision är det godtagbart att oberoende inte är absolut, eftersom en revisor är alltid i kontakt med andra personer och uppdrag. Att en revisor inte kan vara

helt oberoende framkommer bland annat i och med att revisorn är i kontakt med företagets personal och bokföring när han får tillgång till den information han behöver till revisionen. (Horsmanheimo mfl, 2016: 281-282)

Enligt IESBAs handbok kan oberoende tolkas som faktiskt oberoende och synbart oberoende. Faktiskt oberoende innebär att revisorn kan dra en slutsats till revision utan att påverkas av faktorer som skulle kunna ha inflytande över revisorns professionella omdöme. Detta innebär att revisorn kan göra revision med integritet och objektivitet. Synbart oberoende innebär däremot att en utomstående person skulle sannolikt dra slutsatsen att objektiviteten, den professionella skepticismen och integriteten skulle kunna äventyras. När ett revisionsföretag ska besluta om de ska ta emot uppdraget eller inte skall företaget alltid utvärdera om det finns hot mot oberoende. Finns det hot om oberoende skall företaget eliminera hoten eller tacka nej till uppdraget. (IESBAs etikkod 2015)

Enligt ISQC, International Standards on Quality Control från IFAC bör revisorn meddela företaget om det finns hot om oberoende, så företaget och dess personal kan vara med och göra beslutet. (ISQC, 2009)

Revisorn får inte heller ta emot en muta för sin anställning eller gynna den som gett mutan eftersom tagande av muta är straffbart enligt Strafflagen kap 30 § 8. (L 19.12.1889/39 kap 30 § 8)

3.5 Integritet och objektivitet

Integritet och objektivitet hör till de yrkesetiske principerna enligt den finländska revisionslagen. De hör även till IESBAs grundläggande principer inom etik som bokförare bör följa. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 1, IESBAs Etikkod, 2015)

IESBAs beskrivning av integritet är ”en skyldighet för alla medlemmar att vara uppriktiga och ärliga i alla yrkes- och affärsrelationer.” Utöver detta innebär integritet även sanningsenlighet och ett ärligt uppträdande. Om rapporter, deklARATIONER, kommunikation eller annan information förknippas med falska eller vilseledande uttalanden eller information ska en revisor inte medvetet förknippas med dessa. De bör även undvika att förknippas med uttalanden eller information som

döljer viktig och relevant information eller som lämnats oaktsamt. Om en revisor förknippas med sådan information eller uttalanden bör han se till att anknytningen till dessa upphör. (IESBAs Etikkod, 2015)

Enligt IESBA medför objektiviteten ”en skyldighet att inte äventyra det professionella eller affärsmässiga omdömet på grund av bristande objektivitet, intressekonflikt eller otillbörlig påverkan av andra.”. Detta innebär att en revisor bör arbeta opartiskt. Revisorns objektivitet är nära relaterat till revisorns oberoende eftersom revisorns oberoende är en försäkran till att revisorn arbetar opartiskt. Det finns många olika situationer som en revisor kan påverka objektiviteten och han ska inte utföra tjänsten om objektiviteten påverkas av omständigheter eller relationer. (IESBAs Etikkod, 2015, Horsmanheimo mfl. 2016: 266-267)

3.6 Upprätthålla professionell yrkeskunskap

En revisor är skyldig enligt lag att upprätthålla sin yrkeskunskap och utveckla sin kunskap inom ämnet. Att upprätthålla sin professionella kompetens är en av IESBAs grundläggande principer. Detta innebär att en revisor är skyldig att bibehålla och utveckla sin kunskap till den nivå som krävs för att kunden ska med säkerhet få den service han kräver. En revisor bör även känna till och följa de standarder som bör följas vid revision. För att en revisor ska upprätthålla sin professionella kompetens krävs det att revisorn har ett sunt omdöme när han utför revision. I IESBAs har de delat in professionell kompetens i två olika faser:

- Inhämtande av professionell kompetens
- Upprätthållande av professionell kompetens

Upprätthållande av professionell kompetens innebär att revisorn utvecklas hela tiden inom teknisk, professionell och affärsmässig yrkesskicklighet. En revisor ska också agera med omsorg, vilket innebär att revisorn ska utföra revisionen noggrant, genomtänkt och inom rätt tid. Om revisorn har medarbetare under revisionen är det hans uppgift att övervaka deras arbete och även kontrollera så de har en lämplig utbildning. (IESBAs etikkod, 2015)

PRS utför regelbundna kvalitetsgranskningar och undersökningar från och med 1.1.2016 för att kontrollera så yrkeskunskapen upprätthålls. I dessa kvalitetsgranskningar undersöker de kvaliteten och lagenligheten på revision samt revisorernas yrkeskunskap och verksamhet. Den externa kvalitetsgranskningen som PRS utför ska ge större trovärdighet samt ett bättre skydd mot aktieägarna, fordringsägare, investerare och övriga intressenter. (Patent- och registerstyrelsen, 2016)

På en uppföljningsperiod på tre år ska revisorn uppfylla en del krav för att upprätthålla deras yrkeskunskap. För att en GRM och CGR ska behålla sin yrkeskunskap krävs det att en CGR revisor utför minst 30 revisionsuppgifter och en GRM minst 100 timmar som innehåller minst 15 revisionsuppgifter. Utöver detta ska en revisor också utföra revisionen enligt bokföringslagen och revisorn ska utföra sina uppgifter professionellt. Dessa krav går enligt TILAs krav på upprätthållande av yrkeskunskapen. Revisorn bör även bevisa att han upprätthåller yrkeskunskapen genom att kontinuerligt gå på skolning. Skolningskraven grundar sig på revisionslagen kap 4 § 2 och IFACs revisionsdirektiv. Under en treårsperiod bör revisorn varit på minst 120 timmar kontinuerlig skolning, men minst 20 timmar årligen. Dessa utbildningar ska vara inom ämnen såsom bokföring, redovisning, bolagsstiftning, beskattning eller revision. Det finns även rekommendationer på hur många timmar per ämne en revisor bör ha, t.ex. till beskattning är rekommendation minst 12 timmar under treårsperioden. Dessutom bör minst 60 timmar av den kontinuerliga utbildningen vara inom de ovannämnda ämnen och även verifierbara. Om revisorn har en godtagbar ursäkt, som t.ex. föräldraledigt eller sjukdom, befrias revisorn från dessa krav. Dessa krav från PRS trädde i kraft 5.4.2016. (Horsmanheimo mfl. 2016 : 277-279, Patent- och registerstyrelsen, 2016)

4 EMPIRI

Till den empiriska delen har jag valt att göra intervjuer med tre revisorer från Österbotten. Jag har valt att inte göra någon skillnad på vilken typ av revisorsexamen de har och har intervjuat GR och CGR revisorer. Intervjuerna har gjorts på revisorerna arbetsplats och jag har valt att hålla revisorerna anonyma, eftersom jag anser att etiska regler kan vara ett känsligt ämne.

Den empiriska delen kommer att kort behandla val av metod och därefter kommer jag redogöra intervjuerna skilt per revisor.

4.1 Forskningsmetod

Inom forskning kan man använda sig av flera olika forskningsmetoder, bl.a. av kvalitativ eller kvantitativ metoder. Skillnaderna mellan dessa är inte absoluta och detta gör det möjligt att kunna använda sig av både kvalitativ och kvantitativ metod i samma undersökning. (Holme, Solvang, 1991 : 76-77)

Kvantitativ metod innebär att forskaren använder sig av ett systematiskt och strukturerat sätt att undersöka problemet, som t.ex. med en enkät med fasta svaralternativ. Detta innebär att man söker det genomsnittliga svaret och intresserar sig för åtskilda variabler. En kvalitativ metod innebär däremot att man försöker gå djupet och använder sig av ostrukturerade och osystematiska observationer, vilket t.ex. kan vara intervjuer. I en kvalitativ undersökning intresserar man sig för det unika eller avvikande i intervjun och försöker få en beskrivning samt förståelse för problemet man undersöker. (Holme mfl. 1991 : 77-79)

I detta lärdomsprov har jag valt att använda mig av kvalitativ metod eftersom jag anser det är lättare att få ett grundligt och välformulerat svar genom intervju inom detta ämne. Dessutom tror jag att en kvantitativ undersökning inte skulle ge lika bra resultat, eftersom frågorna i detta fall kräver öppna och fritt formulerade svar. Valet av metod ger mig också möjligheten att träffa en revisor och gå grundligare in på ämnet.

Vid kvalitativ intervju kan man använda sig av låg grad av strukturering, vilket innebär att man som intervjuare väljer att ställa frågorna på så vis att intervjupersonen får chans att svara med egna ord. Man kan även använda sig av låg och hög standardisering på intervjun som innebär vid hög standardisering ställer intervjuaren frågorna i bestämd följd, medan vid låg standardisering i den ordning som faller sig bäst beroende på intervjun. Jag har valt att använda mig av en intervju med låg strukturering och hög standardisering, eftersom jag anser det är lättare att sammanställa svaren på detta vis. (Davidson, Patel, 2011 :81)

Man kan vid intervjuer använda sig av fasta svarsalternativ och då är dessa frågor helt strukturerade. Använder man sig däremot av öppna frågor är graden av strukturering beroende av hur frågan är formulerad. Är frågan formulerad så att intervjupersonen enbart kan svara ”ja” eller ”nej” är frågan helt strukturerad, men om intervjupersonen fritt får formulera svaret är det låg struktureringsgrad. Vid en intervju med öppna frågor kan man använda sig av både låg och hög grad av strukturering. Till mina intervjuer har jag valt att använda mig av öppna frågor så revisorerna ska få svara så fritt formulerat som möjligt. (Davidson mfl. 2011 : 75-76)

Revisorerna valde jag slumpmässigt ut, dock strävade jag efter att få någon revisor från revisionssammanslutning och någon självständig för att få lite variation. Jag kontaktade revisorerna genom telefonsamtal och mejl. Därefter bestämde vi tid, datum och plats för intervjuerna. De blev informerade om vilket syfte och ämne intervjun hade redan vid första telefonsamtalet och mejl. Eftersom jag kontaktade revisorerna i slutet av april, vilket innebär bokslutsperiod för en del företag, fick jag några nekande svar. Intervjuerna skedde första veckan i maj. Före intervjuerna valde jag att skicka ut intervjufrågorna för att revisorerna skulle få bekanta sig med ämnet. Jag valde att spela in intervjuerna för att kunna koncentrera mig helt och hållet på intervjun och undvika att missa någon del av svaret.

4.2 Intervju

Mina intervjuer hölls i början av maj år 2016 och jag valde att intervju tre revisorer. Jag kommer att börja med en kort beskrivning av varje revisor och kommer

fortsätta med att sammanställa revisorernas svar. Eftersom jag har valt att revisorerna ska vara anonyma, kommer jag att benämna dem som revisor A, B och C. Intervjufrågorna baserar sig på de fem grundpelarna som finns i IESBAs Code of Ethics. Dessa grundpelare är tystnadsplikten, oberoende ställning, upprätthållande av yrkeskunskap, integritet och objektivitet. Intervjufrågorna finns som en bilaga.

4.3 Revisor A

Den första jag intervjuade, Revisor A har varit auktoriserad revisor sedan 1987 och har GR-examen. Revisoryrket är inte hans huvudsyssla, trots det har han för tillfället runt 100 revisionsuppdrag. Han jobbar självständigt och reviderar främst mindre företag.

Intervjun inleddes med att jag bad revisor A att beskriva hur han anser en bra revisor ska vara. Enligt Revisor A är en bra revisor om kunden anser att man är tillräckligt kompetent för att klara av arbetet, vilket inte borde vara något problem eftersom alla revisorer har klarat av sin revisorsexamen. Om revisorn är tillräckligt kompetent, innebär det att revisorn har god yrkeskunskap för att behålla sin trovärdighet till kunden.

De etiska reglerna känner Revisor A till från tidigare arbete och kurser. Eftersom de etiska reglerna hör till revisorsexamen, anser han att alla revisorer bör känna till de etiska reglerna på något vis. Han anser även att de etiska reglerna är viktiga att hålla för att kunna agera professionellt. De internationella standarderna för etiska regler känner han även till, dock är han inte säker på hur han har kommit i kontakt med dem. Han tror möjligtvis han har läst om dem eller kommit i kontakt med dem på annat vis.

Revisor A anser att tystnadsplikten är mycket viktigt, dock är det inget problem med att upprätthålla den. Han har inte upplevt att kunderna har ifrågasatt hans tystnadsplikt. Problem i bokföringen har Revisor A sällan stött på, under hans tid som revisor har det inträffat ca två gånger. I dessa situationer har han inte godkänt boksluten och detta ledde till att kunderna bytte revisor. Dock fördes inte fallen vidare till någon myndighet.

En oberoende ställning anser Revisor A inte vara något problem att upprätthålla. Detta grundar han på att han jobbar självständigt och att revision inte är hans huvudsyssla, vilket innebär att det inte påverkar hans ekonomiska ställning på samma vis som om han enbart skulle jobba med revision. Dessutom reviderar han främst mindre företag, vilket han också anser underlättar att hålla en oberoende ställning. Han tror att risken för problem med en oberoende ställning skulle vara mer uppenbar för t.ex. revisionssammanslutningar som har större kunder samt för revisorer som har största delen av sina kunder hos en och samma bokföringsbyrå, eftersom det möjligvis kunde påverka deras ekonomiska ställning.

Revisor A har en gång vidtagit åtgärder för att hålla en oberoende ställning. Detta gjorde han eftersom han ansåg att han var för iblandad i företaget i fråga, eftersom han utöver revision gjorde andra uppdrag åt företaget som t.ex. konsultuppdrag. Dock tror han att det är ganska ovanligt att revisorer vidtar några åtgärder för oberoende och han har inte heller avstått från några revisionsuppdrag på grund av den oberoende ställningen. Utöver detta anser också Revisor A att det kan vara svårt att uppnå en absolut oberoende ställning eftersom kunder på något vis fått information om revisorn, t.ex. från någon bekant eller från jobbet.

Revisor A anser att det inte är någon större skillnad på integritet och objektivitet, eftersom de berör ganska samma saker. Han anser även att man inte kan påverkas av någon annans synvinkel när man reviderar, det skulle innebära att man reviderar partiskt. Normalt sett, borde det inte finnas några problem med integriteten och objektiviteten. Detta grundar han på att om revisorn upprätthåller sitt oberoende, borde det inte vara något problem att upprätthålla integriteten och objektiviteten. Skulle revisorn däremot även utföra en del konsultuppdrag åt kunden i fråga, finns det en större risk att problem skulle uppstå.

Yrkeskunskapen anser Revisor A är viktig att upprätthålla, detta gäller i alla yrken. Dock anser han att det inte nödvändigtvis innebär att man bör gå på kontinuerlig utbildning för att upprätthålla sin yrkeskunskap. Ny information kan man få på annat vis än enbart kurser, t.ex. om en revisor är medlem i den finländska revisorsföreningen får han automatisk information om nya förändringar och annan

viktig information. Eftersom Revisor A undervisar på universitetsnivå, innebär detta att han inte behöver följa de krav PRS har på kontinuerlig utbildning.

4.4 Revisor B

Revisor B kommer från Korsholm och tog studenten i Korsholms gymnasium. Efter studenten valde han att fortsätta på Hanken eftersom han ansåg att det är en bred utbildning och fanns många olika jobb möjligheter efter Hanken. På Hanken studerade han redovisning som huvudämne och handelsrätt som biämne. Under sitt sista år på Hanken började Revisor B jobba heltid på en bokföringsbyrå en tid och fick tips om ett ledigt jobb på den revisionssammanslutning han nu jobbar på. Han började på revisorssammanslutningen 2008 som revisorsassistent och tog CGR-examen år 2013. Eftersom han inte planerat från början av sin studietid att han skulle utbilda sig till revisor, saknade han vissa kurser som krävdes och fick komplettera med några kurser för att uppnå kraven. Revisor B har erfarenhet av revision inom både större och mindre företag. Inom revisionssammanslutningen sköter han både revision och kan i och med hans auktorisering agera som team ledare.

Enligt Revisor B är det viktigt att en revisor är social, vilket han grundar på att de har mycket kontakt med kunderna i samband med kundbesök under revisionen. Eftersom alla personer är olika är det också viktigt att revisorn kan anpassa sig enligt kundens personlighet. Vissa kunder är t.ex. mindre sociala och tystlåtna och därför borde revisorn kunna avläsa kunden och anpassa sig enligt honom. Eftersom revisorsteamet vanligtvis besöker kunden två gånger om året, en gång på hösten för intern kontroll och en gång på våren för revisionen, kan kunden samla på sig mycket frågor angående bokföring och revision. Därför anser Revisor B att det är viktigt att revisorn har god yrkeskunskap och är uppdaterade inom de aktuella ämnena. Dessutom anser han att det även är viktigt att revisorn är medveten om kommande förändringar och kan informera kunden i god tid. Utöver detta tror han att en bra revisor inte bör gräva ner sig i detaljer, utan satsa på att granska helheten.

Revisor B känner till de etiska reglerna väl eftersom de berör enligt honom ”i princip allt vad de gör samt är ramen till vad de gör”. Enligt honom följer de etiska reglerna automatiskt med yrket och uppföljs hela tiden. Detta grundar han på de ständigt interna uppföljningarna de har i den revisionssammanslutning han jobbar i. De interna uppföljningarna gäller bl.a. kontroller om revisorn uppfyller de krav som hör till en oberoende ställning. Han har fått de etiska reglerna till kännedom genom sitt arbete och även genom sin yrkesexamen. ISA standarderna känner han väl till och IESBAs Code of Ethic är bekant genom att den hör till litteraturen när man avlägger CGR-examen.

Revisor Bs åsikt om tystnadsplikten är att den är väldigt viktig, eftersom revision grundar sig mycket på tystnadsplikten. Revisorn får konfidentiell information i ett tidigt skede, dock bör han vara medveten om att man inte får bryta tystnadsplikten före informationen har blivit officiell. Han nämner bland annat ett exempel på ett börsnoterat företag de reviderat, som kommer att bli officiellt följande vecka och poängterar att man bör vara medveten om detta och hålla tystnadsplikten fram till informationen är officiell.

Några problem med tystnadsplikten har Revisor B inte stött på, dock har kunder några gånger ifrågasatt vem som har tillgång till den konfidentiella informationen, främst om de gett en stor mängd information. Han tycker även att en revisor borde informera kunderna om tystnadsplikten samt vem som har tillgång till all information de får av kunden. Revisor B vill även poängtera att tystnadsplikten gäller även internt inom revisionssammanslutningen, vilket innebär att anställda inte får föra konfidentiell information vidare till en annan kollega.

Att Revisor B upptäcker fel i bokföringen är inget ovanligt, dock har han inte stött på några uppsåtliga eller medvetna fel. Största delen av de fel han upptäcker kan man rätta till och det är främst mänskliga misstag som har skett. I och med att tystnadsplikten även gäller internt inom revisionssammanslutningen, tycker han att det är svårt att veta hur vanligt det är med uppsåtliga fel i bokföringen som rapporterats vidare till någon myndighet. Dock tror han att det är ganska ovanligt att en revisor stöter på fel i bokföringen som revisorn anmäler till myndigheterna.

Istället för att anmäla direkt till myndigheterna kan revisorn rapportera till företags ledning om de upptäcker något misstänksamt eller någonting som inte stämmer i bokföringen. Då är det upp till ledningen att fortsätta utredningen.

Revisor B anser också att det är en fördel för revisorerna att de kan "välja" om fel i bokföringen ska anmälas till myndigheterna, eftersom en skyldighet till att anmäla fel i bokföring skulle kunna skada deras yrke. Han tror att kunderna möjligtvis skulle uppleva revisorn som en främling och tystnadsplikten skulle även försvinna, vilket kunde leda till att kunderna mer motvillig ger revisorn tillgång till konfidentiell information.

Att upprätthålla en oberoende ställning anses inte som något problem för Revisor B. Detta beror delvis på att han jobbar i en revisionssammanslutning och har han någon relation till någon kund, väljer de helt enkelt någon annan revisor till uppdraget. Han anser också att en oberoende ställning är en fördel till revisorn själv, eftersom det kanske skulle leda till en obekväm situation för båda parterna. Ett exempel han förde fram är t.ex. om de upptäcker brister i bokslutet och revisorn skulle ha nära relation till bokföraren eller ägaren.

Revisor B har inte själv vidtagit några åtgärder för att upprätthålla en oberoende ställning. Dock kontrolleras alltid revisorerna i en databas före uppdraget ges vidare i den revisionssammanslutning som han jobbar i för att kontrollera att revisorn har en oberoende ställning till kunden. Detta gäller även de revisorsassistenter som hör till revisionsteamet. På så vis råkar de inte ut för problem med oberoende eftersom det kontrolleras före uppdraget ges till en anställd. Detta är en standardkontroll och som görs för alla kunder.

Den tolkning Revisor B har av objektivitet och integritet är att revisorn ger rätt information samt aktuellt information till kunden. Han poängterar även att revisorer inte bör modifiera den information de ger till kunden. Han tror även att en revisor inte har problem med integriteten och objektiviteten så länge revisorn har en oberoende ställning.

För att upprätthålla sin yrkeskunskap följer Revisor B PRS krav på kontinuerlig utbildning samt deras rekommendationer på vilka ämnen revisorn borde ha fortsatt utbildning inom samt det rekommenderade antalet timmar. Inom revisions-sammanslutningen har de interna skolningar, både i Vasa och på de övriga verksamhetsställen som de kan medverka i både på plats eller via webbaserade kurser. Dessa interna kurser är obligatoriska för de anställda. Externa skolningar är också möjliga, men dessa anser Revisor B har minskat efter att han tagit CGR-examen. En annan möjlighet för att upprätthålla yrkeskunskapen är genom att revisorn läser böcker, artiklar osv. inom ämnet för att hålla sig uppdaterad.

Att hålla sig uppdaterad och upprätthålla yrkeskunskapen, tycker Revisor B sker automatiskt inom yrket. Detta anser han eftersom kunderna ibland ställer frågor som revisorn inte med säkerhet kan svara på direkt. Detta leder till att revisorn är tvungen att söka fram information för att kunna ge kunden ett korrekt svar. Som revisor utsätts man ofta för frågor av kunder, ibland kan han ha närmare tiotals mejl varje dag med olika frågor. Dock anser han att det kan vara en fördel att en revisor specialiserar sig inom ett visst ämne.

Revisor B anser att PRS krav på kontinuerlig utbildning inte är nödvändigt, eftersom skolning skulle ske oavsett.

4.5 Revisor C

Revisor C har både GR-examen samt CGR-examen som han tog år 1994. Han har jobbat i en revisionssammanslutning i 18 år och sedan 2004 har han egen revisor-firma där han jobbar självständigt. Idag reviderar han främst mindre bolag i trakten runt Vasa. De företag han reviderar har liten anknytning till internationella företag, dock reviderar han något företag som har internationell anknytning som t.ex. dotterbolag i utlandet. Som självständig revisor har han mindre klientdel än när han jobbade i revisionssammanslutningen.

En revisor ska egentligen inte ge råd eller kommentarer om kundens ekonomiska situation, utan främst kontrollera om bokslutet är rätt eller fel och ge utlåtande om detta i revisionsberättelsen. Revisor C vill poängtera att gränserna blir svårare att

tyda när revisorer reviderar mindre företag, eftersom revisorn då har nära kontakt med sina kunder. Detta kan leda till att ledningen vill att revisorn ska ta ställning och analysera företagets ekonomiska situation, t.ex. informera om möjliga hot. Ibland anser kunden att både revision och konsultation ingår i samma paket enligt Revisor C.

I och med att Revisor C har tidigare erfarenhet av att jobba inom en revisorssammanslutning, är de etiska reglerna väl bekanta för honom. De etiska reglerna, som t.ex. oberoende, anser han är viktiga för både en självständig revisor och en revisionssammanslutning. Till de etiska reglerna anser även Revisor C att en revisor bör kunna avgöra om kunden agerar medvetet eller omedvetet i t.ex. situationer där problem i bokföringen uppstår. Då bör revisorn ta ställning och få kunden medveten om sina brister samt framföra att revisorn inte är valbar om kunden inte rättar till bristerna i bokföringen.

I grova drag känner Revisor C till de internationella standarderna, dock är inte just IESBAs Code of Ethics bekant för honom, men de etiska reglerna som finns i ISA standarderna är mer bekanta för honom. De etiska reglerna som dyker upp i kvalitetsgranskningen och de krav kvalitetgranskningen sätter är mer bekanta för Revisor C.

Enligt Revisor C är en revisors uppdrag att berätta till allmänheten om bokslutet är rätt eller fel samt att stöda kunden i svåra tolkningsfrågor angående bokföringen. Han anser att det inte hör till revisorns uppgift att t.ex. kontakta skatteverket om kunden dragit av för stor summa, det hör till skattegranskarnas uppgift.

Som revisor har han reviderat några banker och där har han stött på situationer där bankernas sekretessregler har lett till att tillgången till konfidentiell information har följt bankens regler. Vid revision fick han åka till bankerna för att få tillgång till den information han behövde och denna information fick inte lämna bankens utrymmen. Överlag har han inte stött på några problem med tystnadsplikten, dock kan företag ibland hålla framtida stora transaktioner tysta. Ofta sker detta p.g.a. att affären kanske inte går igenom.

Har Revisor C stött på fel i bokföringen har han rapporterat till kunden samt gett anvisningar till kunden om hur felet ska rättas till. Skatteproblem skulle revisor C inte anmäla till skattebyrån, utan istället informera kunden om felet och påverkar detta inte bokslutets resultat väsentligt godkänner han som vanligt och överlåter skatteproblemet till skattegranskarna. Finns det större fel i bokföringen och företaget inte rättar till felet, meddelar han till företaget att han inte är valbar som revisor. Revisor C har informerat kunden att han inte är valbar som revisor ca 5-6 gånger under hela sin tid som revisor. Han tror dessutom att medvetna fel i bokföringen oftast sker om företaget har problem, t.ex. negativt eget kapital. Dessa fel behöver inte nödvändigtvis vara kriminella eller bryta mot någon lag, men revisorn bör kunna avgöra om dessa ”fel” är tillräckligt rätta för att bokslutet ska godkännas.

I och med att en stor del av Revisor C:s kunder har sin verksamhet en bit från hans hemort, har han ingen kontakt med dessa personer privat och därför anser han att upprätthålla oberoende inte är något problem för honom.

Som självständig revisor kan en risk för oberoende vara att kunderna är få och revisorn bör ha ett visst antal kunder för att hålla kvar sin titel, tror Revisor C.

I samband med att han köpte en bokföringsbyrå vars kunder han också reviderat i sitt tidigare jobb, blev han tvungen att vidta åtgärder för att behålla sitt oberoende. Detta innebär att han var tvungen att avsluta bokföringsuppdragen för dessa kunder. Revisor C anser också att det är till revisorns egen fördel att upprätthålla oberoende, eftersom det skulle uppstå en obekväm situation om det skulle finnas brister i bokföringen. Det händer ganska ofta att bekanta eller släkt ber Revisor C att revidera deras företag, men detta beror oftast på att många inte är medvetna om att en revisor måste upprätthålla oberoende och inte får vara släkt eller bekant med t.ex. företagets ägare eller bokförare.

Enligt Revisor C påverkar yrkeskunskapen till stor del på revisorns objektivitet samt att revisorn är medveten om sin egen kunskap och kontaktar någon sakkunnig eller letar fram information på annat vis angående problem han inte kan lösa själv. En god yrkeskunskap försäkrar att revisionsberättelsen är korrekt. Objekti-

viteten kan också påverkas av revisorns egen ekonomiska ställning tror Revisor C. En revisor med god ekonomisk ställning har lättare att vara objektiv och inte godkänna bokslut bara för att får det arvode uppdraget ger. Självt har inte Revisor C upplevt några problem med integriteten och objektiviteten.

Revisor C:s åsikt om PRS krav på kontinuerlig utbildning är att det sätter lite press på att revisorer ska gå på olika skolningar med jämna mellanrum och därför anser han att kraven är nödvändiga och bra. Dessutom anser han att det är viktigt att man fräschar upp minnet genom att gå på kurser, eftersom viss information kan falla i glömska om man inte använder den ofta. I och med att Revisor C äger och arbetar på en bokföringsbyrå, får han även information genom sitt arbete på bokföringsbyrån.

Revisor C anser att yrkeskunskap är viktig, en revisor bör ha god yrkeskunskap för att klara av sitt yrke. Han tror att om en revisor inte har tillräckligt god yrkeskunskap, blir han inte betrodd och detta leder till att kunderna inte vill välja den revisorn. Detta kan leda till att revisorn måste sänka sitt arvode, vilket igen kan påverka revisorns ekonomiska ställning som kan leda till att revisorns objektivitet påverkas. Dessutom bör revisorn ha ett visst antal revisorsuppdrag för att hålla kvar sin titel, vilket också kan påverkas om revisorn inte har tillräcklig yrkeskunskap och inte blir betrodd.

Till yrkeskunskap hör även att en revisor bör vara medveten om sina egna kunskaper och kunna meddela kunden om man inte är säker på någonting samt skaffa fram information på annat vis, anser Revisor C. Revisorn bör även vara medveten om sin egen yrkeskunskap, speciellt före han tackar ja till ett uppdrag. Att tacka ja till ett uppdrag som går över sin egen yrkeskunskap kan leda till problem.

5 ANALYS OCH SLUTDISKUSSION

Eftersom jag valt att undersöka de etiska reglerna inom revision och hur revisorer upplever samt använder sig av de etiska reglerna i praktiken, valde jag att intervjua tre revisorer i Österbotten. I tidigare kapitel har jag redogjort intervjuresultatet tillsammans med en kort beskrivning av revisorn.

I detta kapitel kommer jag att sammanfatta intervjuerna för att undersöka om det finns likheter eller olikheter mellan revisorernas svar. Jag kommer även undersöka om man kan återkoppla svaren till lärdomsprovets teoretiska del.

5.1 Sammanfattning av intervjuerna

Intervjuerna inleddes genom att be alla revisorer att ge en arbetsbeskrivning till hur de anser att en bra revisor ska vara. Alla revisorer hade något olika svar på denna fråga, men två av dem poängterar att yrkeskunskapen är mycket viktig. Att yrkeskunskapen upprätthålls är lagstadgat samt är en av de fem grundpelarna som finns i IESBAs Code of Ethics. (L 18.9.2015/1141 kap 4 § 2, IESBAs etikkod 2015)

De etiska reglerna är bekanta för alla revisorer, dock var inte IESBAs Code of Ethics bekanta för alla revisorer. I och med att de etiska reglerna hör till revisorsexamen bör revisorer vara bekanta med de etiska reglerna. Alla revisorer som intervjuades anser att de etiska reglerna var viktiga för att en revisor ska agera professionellt. De har alla kommit i kontakt med de etiska reglerna genom sitt arbete samt olika kurser och de internationella standarderna är också bekanta för alla.

Ingen av de tre intervjuade revisorerna anser att det finns några problem med tystnadsplikten. Alla tre anser även att tystnadsplikten är viktig för revisorerna. En av dem har haft kunder som ifrågasatt deras tystnadsplikt, dock har det främst varit för att få information om vem som har tillgång till den konfidentiella informationen. Detta gällde främst inom en revisionssammanslutning där man ofta jobbar i revisionsteam, vilket man kan koppla till teorin eftersom tystnadsplikten gäller både för revisorn själv samt revisorns biträde. Dock poängteras att tystnadsplikten

även gäller internt inom revisionssammanslutningen. (L 18.9.2015/1141 kap 4 § 8)

Alla revisorer har liknande åsikter samt erfarenheter om fel i bokföringen. De har alla råkat ut för mindre fel i bokföringen samt en del mänskliga misstag i bokföringen. Ingen av dem har anmält till någon myndighet om dessa fel eftersom de inte råkat på något markant fel i bokföringen. Dock anser de att som professionell revisor bör de informera kunden om de fel som finns i bokföringen samt vilka följder felen kan få. De anser även att de bör uppmana kunden att rätta till felen. Om felen är betydande och företaget inte väljer att rätta till felen bör de informera kunden att bokslutet inte godkänns samt att de inte är valbara till nästa revision, anser alla revisorer. Två av revisorerna har antingen inte godkänt bokslutet eller informerat kunden om att de inte är valbara nästa gång. Alla revisorer tror att det är ovanligt att revisorn upptäcker betydande och uppsåtliga fel i bokföringen som de skulle ha rätt att anmäla till myndigheterna.

Revisorernas upplevelser om fel i bokföringen kan man återkoppla till tystnadsplikten i revisionslagen. Enligt den finländska revisionslagen har en revisor rätt till att bryta tystnadsplikten och ge ett utlåtande med stöd av lagen. Dock bör man observera att revisorn enligt lag får bryta tystnadsplikten, men har ingen skyldighet att anmäla mindre fel till myndigheterna. Däremot om han upptäcker spår av t.ex. penningtvätt eller finansiering av terrorism är han skyldig att anmäla till myndigheterna. (Horsmanheimo mfl. 2016 : 354-355, L 18.9.2015/1141 kap 4 § 8)

En oberoende ställning anser alla tre revisorer att de inte hade några problem med. Dock var orsaken till den oberoende ställningen lite varierande. Den revisor som jobbade i en revisorssammanslutning anser han kunde upprätthålla en oberoende ställning i och med att det kontrollerar internt oberoende för varje revisionsuppdrag. En annan revisor ansåg sig som oberoende eftersom han har inte revision som sin huvudsyssla och är därmed inte ekonomiskt beroende av revisorsuppdragen. Den tredje anser sig vara oberoende eftersom han inte har kunder i sin hemort och därmed inte heller har kontakt med kunder utöver revisionen, vilket man

kan koppla till teorin genom den finländska revisionslagen. En revisor får inte ha nära relation till kunden. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 7,)

Två av revisorerna tror att dålig ekonomisk ställning, kan ha en negativ påverkan på revisorns oberoende ställning. Detta grundar de på att revisorn blir ekonomiskt beroende av de uppdrag de har samt om uppdragen blir få, kan revisorn riskera att förlora sin titel om han inte upprätthåller TILAs krav. Utöver detta ansåg även två av revisorerna att det är också till revisorns fördel att upprätthålla en oberoende ställning, för att undvika obekväma situationer. (Horsmanheimo mfl. 2016 : 277-279)

Alla revisorer har på något vis vidtagit åtgärder för att upprätthålla en oberoende ställning. Både genom att avstå från något uppdrag samt avsluta revisionsuppdraget eftersom de ansett de inte kan upprätthålla en oberoende ställning. Detta kan man koppla till teorin genom den finländska lagstiftningen samt de internationella standarderna. Enligt revisionslagen bör en revisor upprätthålla en oberoende ställning och vidta åtgärder eller avstå från revisionsuppdraget om detta inte uppnås. Motsvarande krav finns även i IESBAs Code of Ethic. Dock bör man komma ihåg att det är svårt att uppnå en absolut oberoende ställning. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 6, Horsmanheimo mfl. 2016: 281-282, IESBAs etikkod, 2015)

Ingen av revisorerna har upplevt några problem med objektiviteten och integriteten. De anser alla att om revisorn upprätthåller en oberoende ställning, borde han inte ha något problem med integriteten eller objektiviteten. God integritet och objektivitet innebär enligt revisorerna att de reviderar utan att påverkas av någon annans synvinkel, vara kapabel att ge kunden rätt information samt att revisorn själv är medveten om sin yrkeskunskap. Detta kan kopplas till teorin eftersom objektivitet innebär enligt IESBA att revisorn ska arbeta opartiskt och därför är objektiviteten nära relaterad till oberoende. Revisorns oberoende är en försäkran att revisorn arbetar opartiskt. Integritet innebär enligt IESBA att revisorn ska arbeta ärligt och sanningsenligt. (IESBAs etikkod, 2015, Horsmanheimo mfl. 2016: 266-267)

Alla revisorer ansåg att det är mycket viktigt för alla revisorer att upprätthålla en god yrkeskunskap. Detta kan man koppla till den arbetsbeskrivning revisorerna

gav, alla ansåg redan i arbetsbeskrivningen att yrkeskunskapen var viktig för att vara en bra revisor. För att bli en betrodd och trovärdig revisor bör de upprätthålla yrkeskunskapen. En av revisorerna tror att revisorn kan förlora en del kunder om han inte upprätthåller yrkeskunskapen och inte blir betrodd som revisor. Han ansåg även att det hör till revisorns yrkeskunskap att vara medveten om sina egna kunskaper.

I Finland har PRS krav på att revisorer ska gå på minst 120 timmar kontinuerlig utbildning inom en tre årsperiod. Detta har revisorerna delade åsikter om, två av revisorerna ansåg att PRS krav inte var nödvändiga, eftersom de ansåg att de skulle oavsett upprätthålla sin yrkeskunskap på annat vis. De ansåg att de bl.a. genom yrket skulle upprätthålla kunskapen samt genom interna kurser eller på egen tid. Den tredje revisorn anser däremot att PRS krav är nödvändiga, eftersom det sätter lite press på revisorerna och att det alltid är bra att gå på skolningar för att fräscha upp minnet. (Patent- och Registerstyrelsens, 2016)

Revisorernas åsikter om yrkeskunskapen kan man koppla till kap 4 § 2 och dra slutsatsen att paragrafen är en viktig del av revisorns etiska regler. Efter alla tre intervjuerna kunde jag dra slutsatsen att yrkeskunskapen utgjorde en stor del av de etiska reglerna. Vikten med god yrkeskunskap dök upp redan i arbetsbeskrivningen samt i en revisors beskrivning av objektivitet och oberoende. (L 18.9.2015/1141, kap 4, § 2)

Sist och slutligen kan man dra den slutsatsen att de etiska reglerna är viktiga för revisorn. Dock kan man dra slutsatsen att de etiska reglerna följs automatisk av revisorerna, eftersom ingen av revisorerna ansåg att de hade några problem med någon av de etiska reglerna. Tystnadsplikten framhölls som självklar och även så en oberoende ställning. Dock kan man konstatera att en oberoende ställning uppföljs på ett annat vis i en revisionssammanslutning än för en självständig revisor. Trots detta poängterar revisorerna att en oberoende ställning är viktig för alla revisorer.

I och med att jag intervjuade tre revisorer med olika bakgrund och erfarenhet kan man dra slutsatsen att de etiska reglerna är likadana, oavsett vilken typ av revisorsexamen eller erfarenhet man har.

5.2 Reabilitet och validitet

I en kvantitativ undersökning innebär reabilitet tillförlitlighet, vilket kan t.ex. innebära att undersökningen ska ge samma svar vid upprepade undersökningar. I en kvalitativ undersökning gäller detta nödvändigtvis inte, eftersom undersökningen ofta sker genom intervju och intervjupersonerna kanske ändrat åsikt. Detta innebär att svaret och undersökningen är kopplad till intervjupersonen samt hans bakgrund. (Davidson, 2011: 102, 105-108)

Reabiliteten anser jag är relativt hög i min undersökning, eftersom jag tror att intervjuerna skulle vara ganska lika om man utförde dem igen med samma personer. Detta grundar jag på min åsikt om att de etiska reglerna inte kommer att förändras något märkbart under de kommande åren.

Validitet innebär att man håller sig till det ämne man undersöker och i en kvalitativ undersökning är inte validiteten enbart kopplad till datainsamlingen. En god validitet innebär i en kvalitativ undersökning är hela processen och undersökningen. Gällande en kvalitativ intervju innebär en god validitet en trovärdig undersökning samt sammanfattning. (Davidson, 2011 : 102, 105-108)

I min undersökning anser jag att validiteten är hög, eftersom intervjuerna utfördes grundligt och revisorerna gav goda svar på intervjufrågorna. Intervjufrågorna och svaren kunde kopplas till teorin och därför kan man dra slutsatsen att validiteten är hög. För att undvika missförstånd eller förhastade slutsatser, valde jag att sammanfatta mina intervjuer och låta intervjupersonerna läsa igenom svaren på efterhand. Detta gjorde att revisorerna hade möjlighet att ändra eller omformulera mina sammanfattningar av intervjuerna.

Både validiteten samt reabiliteten höjdes i och med att jag intervjuade revisorer med olika bakgrund. De intervjuade var självständig GR-revisor, med revision som bisyssla. Även en annan revisor hade revision som bisyssla, han var dock

CGR-revisor med erfarenhet inom revisionssammanslutning. Den sista revisorn hade enbart jobbat inom en revisionssammanslutning och var CGR-revisor. Denna variation på erfarenhet och bakgrund gav en djup inblick på hur olika revisorer upplevde och använde de etiska reglerna.

6 AVSLUTNING

I detta lärdomsprov har jag valt att undersöka de etiska reglerna inom revision. Den teoretiska delen består av allmän information om revision i Finland samt kortfattat om de internationella standarder som revisorer bör känna till. Till den teoretiska delen hade jag en del problem med att hitta källor. Trots det anser jag att den teoretiska delen har hög trovärdighet, eftersom jag blev tvungen att använda mig av flera källor än förväntat.

Till den empiriska delen använde jag mig av en kvalitativ metod, vilket innebär att jag gjorde intervjuer med revisorer från Österbotten. I intervjun ville jag få fram hur revisorerna upplever och använder sig av de etiska reglerna i sitt yrke. Intervjuerna bestod av öppna frågor på vilka revisorerna fritt kunde svara. Jag valde att intervjua tre revisorer med olika erfarenheter och situation för att få en bredare bild av hur de upplever de etiska reglerna. Enligt min åsikt räckte tre intervjuer bra, eftersom alla revisorer hade liknande åsikter. Dock skulle det varit intressant att intervjua ytterligare en revisor från en revisionssammanslutning, eftersom det skulle ge en bättre beskrivning om skillnaderna mellan en självständig revisor och revisionssammanslutningar.

I och med att våren är hektisk för revisorer, gjorde tidpunkten för intervjuerna det lite svårare att få flera intervjuer. Eftersom de revisorer jag intervjuade gav utförliga och beskrivande svar, så anser jag att tre intervjuer var tillräckligt. Utöver detta gav intervjuerna mig en bättre bild av vad revisionsyrket innebär.

Eftersom jag hade problem med att hitta källor, har den teoretiska delen varit mer krävande än den empiriska delen. Den empiriska delen gick bättre än förväntat i och med att revisorerna gav väldigt utförliga svar.

Mitt förslag till vidare forskning är att man kunde undersöka de fem grundpelarna inom etiska regler noggrannare. Man kunde t.ex. undersöka tystnadsplikten och hur revisorer går tillväga vid brott i bokföringen eller revisorernas syn på hur man bör gå tillväga om de hittar fel i bokföringen. Ett annat förslag till vidare forskning är att man kunde undersöka oberoende för revisorer noggrannare. Vidare

kunde man också undersöka hur revisorer uppfattar oberoende samt vilka faktorer de anser påverkar deras oberoende ställning. Man kunde undersöka ur kundens synvinkel hur han uppfattar revisorns oberoende ställning. Dock tror jag att man inte kan undersöka de etiska reglerna upprepade gånger, eftersom de etiska reglerna sällan förändras.

Avslutningsvis vill jag säga att mitt slutarbete har varit lärorikt och intressant. Jag har fått en bredare bild av vad revision innebär, både från den teoretiska delen samt intervjuerna. Slutligen vill jag tacka de tre revisorer som jag fick intervjua samt min handledare och alla andra som hjälpt mig.

KÄLLOR

Böcker

Duska, B., Duska, R. & Ragatz, A. 2011. Accounting ethcis, 2:dra uppl. Singapore. Fabulous Printers Ltd

Davidson, B. & Patel, R. 2011. Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning. 4:3 uppl. Lund. Studentlitteratur AB

Holme, I M. & Solvang, B K, 1991. Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder. 2dra uppl. Lund. Studentlitteratur.

Horsmanheimo, P., Steiner, M-L. 2016. Tilintarkastus – Asiakkaan opas

KHT-yhdistys, Tilintarkastusalan standardit ja suositukset, 2008. Helsinki. KHT-Media OY.

Korkeamäki., A-M. 2008. Tilintarkastuksen perusteet. Helsinki. Oppimateriaalit OY..

Tomperi, S. Tilintarkastus – Normeista käytäntöön. 2009. Helsinki. Edita Prima Oy

Elektroniska publikationer

Arbets- och näringsministerier. 2014. Revision. Hänvisat 7.1.2016
<https://www.tem.fi/sv/foretag/revision>

Europeiska unionens officiella tidning. 2006. Europaparlamentet och rådets direktiv. Hänvisat 20.2.2016. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0043&from=SV>

FAR. Svensk översättning av IESBAS Code of Ethic. IESBA Etikod. 2015. Hänvisat 20.2.2015
<https://www.far.se/contentassets/017215ffb35b4cb1a51dd097b1514197/iesbasetikod.pdf>

Företagsfinland. 2015. Revision. Hänvisat 16.1.2016.
<https://www.yrityssuomi.fi/sv/tilintarkastus>

International Federation of Accountants. 2009. International Standards of Accounting (ISA) . Hänvisat 26.2.2016.
<http://www.ifac.org/system/files/downloads/a008-2010-iaasb-handbook-isa-200.pdf>

International Federation of Accountants. 2009. International Standards on Quality Control. Hänvisat 20.2.2016. <http://www.ifac.org/system/files/downloads/a007-2010-iaasb-handbook-isqc-1.pdf>

Kauppakamari. 2015. Hyvä tilintarkastustapa. Hänvisat 13.2.2016
<http://jasentiedote.fi/fi/jasentiedote/helsingin-seudun-kauppakamari/2015/11/hyva-tilintarkastustap/>

KMPG. Hänvisat 16.1.2016. <http://www.kpmg.com/FI/fi/Sivut/default.aspx>

Revisionsnämnden. Ofta frågat om revisorn. Helsingfors. Hänvisat 5.1.2016.
<http://tilintarkastuslautakunta.fi/sv/ofta-fragat-om-revision/>

Suomen Tilintarkastajat. 2015. Mitä on tilintarkastus? Hänvisat 3.2.2016.
<http://www.suomentilintarkastajat.fi/yhdistys/hyva-tilintarkastustapa/mita-on-tilintarkastus>

Patent- och registerstyrelsen. 2016. Anvisningar om kraven på kontinuerlig utbildning för GR-, CGR- och OFGR-revisorer. Hänvisat 27.4.2016
https://www.prh.fi/stc/attachments/tilintarkastusvalvonta/Anvisning_om_kraven_pa_kontinuerlig_utbildning.pdf

Patent- och Registerstyrelsen. 2016. CGR-examen. Hänvisat 26.1.2016.
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/cgr-examen.html>

Patent- och Registerstyrelsen. 2016. Grundexamen för revisorer (GR-examen. Hänvisat 26.1.2016. <https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/gr-examen.html>

Patent- och Registerstyrelsen. 2016. Kvalitetskontroll. Hänvisat 20.4.2016.
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/revisionskvalitet.html>

Patent- och Registerstyrelsen. 2016. OFGR-examen. Hänvisat 27.1.2016.
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/ofgr-examen.html>

Lagstiftningar

L 18.9.2015/1141 Finlands Revisionslag. Författning på Finlex författningsdata-sida. Hänvisat 6.1.2016. <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20151141#L2P9>

L 30.12.1997/1336 Finlands Bokföringslag. Författning på Finlex författningsdata-sida. Hänvisat 30.1.2016. <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1997/19971336>

L 19.12.1889/39 Strafflagen. Författning på Finlex författningsdatasida. Hänvisat 27.2.2016. <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1889/18890039001>

- Berätta kort om dig själv, t.ex. utbildning, erfarenhet inom revision etc.
1. Hur anser du att en bra revisor ska vara?
 2. Hur väl känner du till de etiska reglerna inom revision?
 3. Känner du till de internationella standarder som bör följas utöver lagen?
 4. Hur förhåller du dig till tystnadsplikten?
 5. Har du någon gång stött på fel i bokföringen revisorn har rätt att rapportera till myndigheter?
 - Iså fall, hur har du gått tillväga?
 6. Är det svårt att upprätthålla en oberoende ställning till dina kunder?
 7. Har du någon gång vidtagit några åtgärder för att ha oberoende ställning till dina kunder?
 8. Hur tolkar du revisorns objektivitet och integritet?
 9. Upplever du att det finns några problem med revisorns integritet och objektivitet?
 10. Hur gör du för att upprätthålla din yrkeskunskap?
 11. Anser du att det är nödvändigt att upprätthålla din yrkeskunskap?